

Tizenhárom hónap meg egy nap

Az új naptár kérdéséhez

Számomra még gyakorlatilag se újság a tizenhárom hónapos év, aminek szerkezetéről és előnyeiről *Az Est Hármaskönyve* tájékoztatja, részletesen, az olvasót. Gyerekkoromban – ha jól emlékszem, éppen tizenhárom éves voltam – teljes esztendeig használtuk otthon ezt a reformnaptárt, nagy álmélgodására és röhögésére ismerősöknek és rokonoknak: apám lelkes híve és követője volt Comte Ágost pozitív filozófiájának, s nem az az ember volt, aki habozott volna, rögtön, gyakorlatban valósítani meg, ha valamit üdvösnek és okosnak talált. Így éltünk mi, anyátlan hat gyerek, másfél esztendőn át valami fantasztikus vegetáriánus kosztton, amiben Amerikából hozatott zabkása (úgynevezett quaker-oats), ismeretlen afrikai gyümölcsök, Graham-kenyér, áztatott füge, rántott pálmárózsa és szágóval töltött olajos paprika játszotta a főszerepet. Aztán volt egy év, Kneipp Sebestyén jegyében, valóságos jégkorszaka életem történelem előtti idejének, amikor reggel hat órakor (télen is) nullfokos vízbe mártották mind a hat gyereket – ez csak afféle enyhe szoktatás volt, apám ugyanakkor a szabad Duna jegébe vágott lékben lubickolt, mielőtt a hivatalba ment.

De a Comte-féle tizenhárom hónapos naptárt határozottan szerettem. Tizenháromszor szabályos huszonnyolc nap, pontos négy hét, és sose kellett törni a fejemet, csütörtök van-e, vagy szerda, hiszen a hónap napszámjegye mindig ugyanarra a napra esik: hetediké mindig vasárnap és kilencedike mindig kedd és így tovább. A heti zsebpénzt okosan be lehetett osztani, nem szerepelt az a két-három napos ügyetlen diszparitás, havi – és heti elszámolások közt, fél hetek és negyed hetek – aztán, mint afféle csillogágyárás iránt érdeklődő fiúcska, nem utolsósorban örültem annak is, hogy a Hold negyedeit mindig pontosan tudtam előre, lévén a Hold is ilyen huszonnyolc napra szerződöttetett altisztje a Naprendszer szerény hivatalnokának, Földünknek.

Legjobban mégis az tetszett, hogy a napoknak és hónapoknak más neve volt, mint odakint, az életben és az iskolában. A Comte-féle esztendő nagy emberekről és a humanista eszmények szótáraiból vett fogalmakkal nevezte el a napokat és hónapokat, alázatos hitében az Emberisten mindenhatóságának, s egyik legkedvesebb szórakozásom volt ezeket a neveket és szavakat böngészni az apám íróasztala fölé kifüggesztett naptárban: a tizenkilencedik század vezető szellemeivel és ideáival itt ismerkedtem össze, s ha új nevet, vagy fogalmat találtam, mindjárt kéznél volt a lexikon és enciklopédia.

Most, hogy az új naptárterv megint aktuális, komolyan sor kerülhet megvalósítására (még néhány ország makacskodásán múlik, de ezekre szerintem, rá kell hagyni, csinálják, ahogy akarják, mint ahogy Angliára mai napig ráhagytuk a nevetséges és aszociális külön mértékegységeket, mikor a dialdalmis CGS-rendszer életbe lépett a világon), újra eszembe jutott ez a Comte-féle nomenclatura. Tiszteletben tartva az uralkodó vallások kegyes emlékeit, vajon nem használhatnánk fel az alkalmat, felfrissíteni kissé a régi névnapokat (egy egész új hónap áll rendelkezésünkre), Eszme és Gondolat új hőseinek és szentjeinek nevével?

Az utcák és terek nevét átlag minden félszázadban megváltoztatjuk. A naptárneveket is lehetne cserélni minden száz esztendőben – talán a nagy emberek becsvágyait is fokozná a lehetőség, hogy az elkövetkező század, mintegy elismerve a fejlődés és haladás stációit, csodatevő Ezésez napját, mondjuk, csodatevő Edison napjával helyettesítené be a kétezredik esztendőben.

Aztán meg ne felejtsük el, minden esztendőben marad egy nap (tizenháromszor huszonnyolc csak 364 napot ad ki) Szilveszter után és Újév előtt, amit az új naptár Évnapnak (Comte Emberiség Napjának) jelöl.

Külön nap, szabad nap, független a többitől.

Nem ünnep és mégsem hétköznapi.

Ilyen még nem volt. Vajon nem lehetne csakugyan olyasvalamire szentelni, ami munkán és pihenésen túl az emberi fajtának egy harmadik képességét jelenti, hangsúlyozva istenrokonságunk egyetlen bizonyítékát: hogy *kísérletezni* és játszani tudunk s néha kísérletezve és játszva teremteni?

Hat nap az alkotásé és munkáé volt s az ember megszületett: hetedik nap együtt pihent meg teremtés az ő teremtetőjével.

Ez a ritka nyolcadik nap volna az *emberé*, egyedül.

Próbálja meg, e nap gyermekszobájában, utánozni mesterét. Nem dolgozni és nem is pihenni: játszani.

Valami grandiózus április elsejére gondolok, amikor mindenkinek esélye nyílik *mást* próbálni meg, mint amire végzete rendelte. Egy óriási sorsjátékra, amiben mindenki részt vesz – egy napra, a véletlen ötletéből, akárki lehet *ma* miniszterelnök, diplomata, hadvezér, kapitalista, művész – s egy napig érvényben marad, amit egy életen át kigondolt, hogy mit tenne ő, ha hatalmában volna: egy napig láthatná, mi származik belőle, ha titkos álma valóra válik.

Az élet nagy kártyajátékát rendszeren a születésünkkor kiosztott lapokkal játsszuk végig – van, aki rossz kártyával is tudja tartani magát valahogy. De mennyivel érdekesebb és változatosabb volna a játék, ha minden évben, egyszer legalább, újrakevernék a paklit!

(*Pesti Napló*, 1932. február 28.)